-पुष्प ५-

गुजराथी-
-शिक्षण-
-माला.

सतारा.

ગુજરાથી-શિક્ષણ-માલા.

તેઓશ્રીનેજ ધન્યછે, તેઓજ વદવાયોગ્યછે, તેવોનુજ જન્મ અને જીવીત વખાણ વાલાયકછે કે જેવો જ્ઞાતિના સુખતી સુખી થાયછે, અને જ્ઞાતિના દુ:ખથી દુ:ખીથાયછે.

માલાનો-સંકલ્પ.—

આપણા વિસાનાગર જ્ઞાતિમા ભાંડુપ્રેમ-એકતા અને શુભઅંકુર સ્ફુરાવવા નિરંતર પ્રયત્નો કરીસું.

विषयानुक्रम.

ગુજરાથી શિક્ષણ માલા.

મિતી ચૈત્ર શુદ ૧ વાર ગરેઉ સંવત ૧૯૭૪

ઊંન્નતિ કેરે થશે ?

જ્યારે દેશમા જાગૃતિ લાવી, ચૈતન્ય રેડી શિક્ષણુ ફેલાવી, સમાજ માટે તૈયાર થવાની ભાવના પ્રબળ થતી જાયછે; ત્યારે આ ભાવના સફળ કરવામા પોતાનો હીસ્સો આપવો પડશે ; અને તેમને તે માટેની દરેક અનુકુલતા કરી આપવી પડસે. જારે સ્વાર્થત્યાગ અને શિક્ષણુની ખાસ જાગૃતી પુરૂષોમા તેમજ સ્ત્રીઓમાં આવશે ત્યારેજ સમાજનુ અંગ સફળ કરવા ભાગ્યશાલી થશે. જાગૃતી લાવામાટે એક સંસ્થા (open) ખોલવી જોઈએ.

કોઈપણુ કાર્ય સફલતાથી પાર ઊતારવામાટે શિક્ષણુની ખાસ જરૂર છે. સ્ત્રીઓમાપણુ શિક્ષણુની ખોટ છે એતો સર્વત્ર કબુલ થએલી વાત છે. આ શિક્ષણુની ખોટ પૂરી પાડવામાટે સંસ્થા ખોલવી આ એક ઉત્તમ માર્ગ છે,ને તે એ છે કે પુરુષ અને સ્ત્રી ઉપયોગી વિષયના ન્હના ન્હના સરળ ભાષામાં પુસ્તકો તૈયાર કરાવવા અને તેનુ દરએક ઠેકાણે વાચન કરાવાવું, તેની સમજણુ પાડવી, તે વિષય સંબંધી ચર્ચાકરવી;આ રીતે આ વિષયો મગજમા ઠસાવવાનો પ્રયત્ન કરવો. ગામોગામ ફરીને વંચાવવામાટે ન્હના ન્હના વાચનાલય ઉઘડવા; એટલુંજ નહી પણુ એ વાચનો બરાબર સમજાય છે કે નહી, તેમાં શી શી નડો છી,કેમા શેમા સમજણુ પડતી નથી,કેટલાક માણુસ

વાચનનો લાભ લે છે બધાનો રીપોર્ટ મંગાવીને તેનો નિકાલ કરવો. વળી વાચનઉપરાંત કેકકેકાણેં ઉપયુક્ત ભાષણો કરવા, કરાવવા આ પ્રકારના કાર્યમાટે ખરેખર ઉત્સાહી સ્વાર્થત્યાગી ની જરૂરછે.

નાણા, કીર્તીના લોભ વગર નિષ્કામભાવે, કામ કરણાર માણસો મળવા બહુમુસ્કીલ છે, એ તો કામ કરણા રજ જણા શેજ. અવાવૃત્તી વાલા સ્ત્રી પુરૂષો ગામડે ગામડે ફરીને તૈયાર કરવાનુ કામ ઘણુ ખીકટ છે. તે કામ માટે સાચા નિષ્ટાવાલા અનેક સ્ત્રીપુરૂષોની સંસ્થાને ઘણી જરૂર છે.એકંદર રીતે જોતા આ વ્યહવાર કાર્યનુ ભવીષ્ય ઉંજળુ જણાવી આવશે. ઇશ્વિર દરેક દરેક મનુષ્યને કાઇકિ કામસોપે છે, અને દરેક વ્યક્તી પોત–પોતાના અંતરદીપની આજ્ઞાનુસાર વર્તન કરે તો અપુર્વ પ્રકાશ ઉભ્દવે છે. પ્રકાશમાં જૂદાં જૂદાં દરજા તો હોયજ. તો પણ જો તેનો યોગ્ય ઉંપયોગ થાય તો જનસમુહને સરવે ઉપયોગી કરી શકે.જો મનુષ્ય ધારે તો દરેક જીવન યશસ્વી થઇ શકે.જાગૃતી કરવા, આત્મ બલ પ્રેરવા અને તેની વધામણ કરવા માટે આસંસ્થાએ યત્નકરવો. એજ લેખકનો હેતુ છે. શિક્ષણ આપવાનું, અને તેનીવૃદ્ધી કરવાને આ સંસ્થા એ યત્ન કરવો. એજ લેખકનો હેતુ છે.

શીક્ષણ આપવાનું, અને વ્યવસ્થા રાખવાનુ,કેળવણી લેવામાં ઉંત્તેજન આપવાનુ,ગરીબ અને નીરોદ્યાંગી ઓને કામે લગાડવાનું ,હેતુ પ્રસારવાનુ,જનસમુહમાં તે વાચી સમજાવવાનું કામ નીભાવવામાટે ફંડ ઉઘાડવવા વગેરેતું કામ નીષ્કામભાવે કામ કરણારી થોડીક મંડળીની મદત સંસ્થામા જોઈએ છે.

'પોતાના કાર્યમાં તલ્લીન થઈ શકે એવા મનુષ્યોની ભારે જરૂર છે.' એક નિષ્ઠાથી કામ કરણારાને જરૂર પડશે તે પ્રાપ્ત થશે, એવું ઈશ્વરી વચન છે.

સત્પુરૂષોના ઉપદેશનું પાલન કરવામાં સમાજના હિતચિંતક અને બંધુઓ આમને મદત કરશે એવી સબળ આશા છે.

ગરીબ અને નિરાશ્રીત વિદ્યાર્થીઓને અન્નવસ્ત્ર તેમજ કેળવણીના અન્ય સાધનોની સગવડ મલવા અને તેમને યોગ્ય દો ખરેખનો લાભ મળીએ આ સંસ્થા કાઢવાનો હેતુ છે. લેકાશ્રયથી સંસ્થાને ઉંત્તરોતર ઉરજીતાવસ્થા પ્રાપ્ત થાય એજ અભિલાષા.

(કે. રા. નાગર.)

જે કોઈને આ ઊપરના કાર્યને મદત કરવી હોય તેને 'ગુજરાથી માલાના, મેનેજરને લખી જણાવવું,જણાવતી વખત કેવી મદત આપણાર તેનો ખુલાસો કરવો.

આપણી માતૃ ભાષા ગુજરાથી કે મરાઠી જોઈયે?

જે દેશમા ગુજરાથી ભાષા ચાલતી નહી તેદેશમા રેહેણાર વણીક લોકની ભાષા કેવી જોઈએ? ગુજરાથી કે અન્યભાષા.આજનો કાલ એવો છે કે ઉચ્ચશીક્ષણ દરએકને આપણા જન્મ ભાષામા મળએ અને એચ ભાષામા પરીક્ષા લેવામા આવીએ એ બાબત પ્રયત્ન ચાલ્યો છે.કાહી દીનેથી આયત્નને યશ આવશે તેમાટે આપણી માતૃભાષા કેવી જોઈ એ?

આપણુ નાગર વણિક હોવાતીઆપણી માતૃભાષા ગુજરાથી

હોવી જોઈએ એ ઊંપર જોયાથી માલેમ પડશે.આપણા બાપ દાદા વિસાવડતી આવીને બસ્સો વરસ થયા.આ દેશ મરાઠી બોલણારાનો છે. આ દેશમા ગુજરાથી નિશાળો વા વાચ નાલયો નહી. મરાઠી બોલનારો વર્ગ ઘણો મોઠો છે,ગુજરાથ- માણુસ ગુજરાથી ભાષા ભુલી જવા લાગ્યો છે.એનાલીધે આપ ણી ભાષા ગુજરાતી કે મરાઠી આ પ્રશ્ન પુછવો લાગે છે.હવે- આષણી માતૃભાષા ગુજરાથી હોવાને શું કારણો છી,અને મી રાઠી હોવાને શું કારણો છી એ જોઈયે.

પેહલુ કારણુ એ છે કે આપણા માબાપ ગુજરાથીમા બોલત હતા અને હાલમા આપણુ ભેસળ ગુજરાથીમા બોલીછી. આ- પણે નાહનપણુપાસેતી ભેસલ ગુજરાથી બોલવાની સવય હોયછે અને તેનાલીધે એ મોઢામા બેસેછે. બીજું આપણે ગુજરાથી મા કેળવણી મળવાની સગવડ થઈ તો આપણે બીજાભાષાતી વધારે ગુજરાથીતી જ્ઞાન મળશે. હવે મરાઠી માતૃભાષા થવાને શું કારણો છી એ જોઈએ. પેહલુ કારણુ એછે કે આપણુ અ.ા પણી માતૃભુમિ જે વિસાવડનગર એ છોડીને બહું દિનથયા ને આપણુ એ દેશમા આવ્યાકે જે દેશમા ગુજરાથી ભાષાનો ગંધ નથી,તેનાલિધે એ ઠેકાણે રેહણારાની ગુજરાથી બોલી વધતી નહી. બિજું કારણ એ છે કે અમોને પરિસ્થિતિ અનકૂય નહી. અમારાપાસે રેહણારા માણુસની બોલી ગુજરાથી નથી તેલીધે અમોના કાનઊપર ગુજરાથી શબ્દવિના અન્ય શબ્દા આવવા લાગ્યા.એનાથી માવરોનોગુજરાથી શબ્દભાંડારઓછો થતોચાલ્યો. હવે તેમને સાચું ગુજરાથી બોલવાને આવતુ નથ ત્રીજુ કારણ એ છે કે ગુજરાથી બોલણારાની અલ્પ સ.હીલા

તેનાલિધે એ ઠેકાણે ગુજરાથી નિશાળો ઊઘાડવાને આવતિ નથી. અમોને ગુજરાથી નિશાળોના અભાવથી અન્ય ભાષામા એટલે. મરાઠીમા પ્રાથમિક અને દૂય્યમ કેળવણી લેવવી લાગે છે.મરાઠી કેલવણીનુ માધ્યમ હોવાથી ભાષા વિષયકાચો રેહછે.આપણ. જો વીધ્યાર્થીઓને પુછ્છુ કે તમારો ભાષા વીષય કેવે છે?તો એ આન્ન જબાબ આપષે કે એ મારો કાચો છે.એ કાચો હોવાતી એમને કેલવણી પુરી થયા આગલ નીશાળા છોડવી લાગેછે. પછે આપણામા ઊચ્ચ કેળવણી લેણુારા કેટલા હશી એ તમો જોવો. એમા વિદયાર્થીઓનો ઘણોજ મોઠો કાલ પ્રાથમિક કેળ વણી મળવામા જાયછે.

ચોથુ કારણુ એ છે કે નાહનપણુપાસેથી મોઠપણુસુધી બધી કેળવણી મરાઠીમા મળેછે. એનાલીધે ગુજરાથીનુ જ્ઞાન મલતુ નહી.એનો એવો પરીણામ થાયછે કે બધાયને મરાઠી પુસ્તકે- અને વર્તે માનપત્ર વીગેરે વાચવામા આવીશી.એવીરીતે માતૃ ભાષાનો લોપ સુરૂથયો. છેવટે બધાયના ધાનમા આવ્યુ હોય કે આપણી માતૃભાષા મરાઠી હોવી જોઈએ.એ કરયાથી હાલજો ભેસલ બોલીએછી (સદરો ધાલ,વરણ આપો)વીગેરે ન બોલત શુધ્ધ મરાઠીમા બોલીશું.હાલ જો વીદયાર્થીઓનો કાચો જો રેહછે તે રેહણુાર નહી.આપણા ઘેઠગુજરીબદ્દલ જે વીંટબના હોયછે તે હોણુાર નહી.મંડળમા બોલવા અડચણુ પડે છે તે પડણાર નહી. આપણામા જ્ઞાનની ઝડ વધ્ધામન થસે.

એ મારૂ મત છે, એને અપવાદ હોય તો તેને આગળના અાંકમા પ્રસિદ્ધ કરયે એજ મારી વીનંતી છે

શહા મનમોહન લક્ષ્મણદાસ સાતારા

बंधुओने अने व्हेनोये आपणा ज्ञातिने शी रीते साहाय करउ ?

आ प्रश्न घणोज महत्वनो अने गंभीर छे . कईक सद्‍हृदय-दयालु ने प्रेमी अंतःकरणना भाईव्हेनो आप्रश्नोनो समंजस—विद्वान तेमज भणेला तथा आपणा ज्ञात बदले आस्था वाळाना पासे उपस्थित कर छे. विव्दान माणस ते संबंधी घटतो ऊहापोह करी पोत पोताना वचार प्रगट करेछे, परंतु पोतानी जुनी चालोने टेवायेला श्रीमंत जनो हजी सुधी आपणा ज्ञातिना सुधारणामा जोइए तेटला प्रमाणम लक्ष घालता नथी . श्रीमंत लोक मोटो भाग प्रायः अभण होवाथी तेओ घणा भागे द्रव्यनोव्यय मोज शोखमा चैन के बीन जरूरी तथा बाह्य ओडंबरमा करे छे. विद्वान मुनीजनो अने धर्मगुरू तेमनो द्रव्यनो व्यय ऐवा जरूरी मार्गे करवाने कहे छे के जेथी दीन गरीबी स्थितीमा सपडाती संख्या अने कमजोर थती पोताना नातना प्रजा नी ने समाजनी वास्तविक उन्नातिथवा पामे तेओ केहे छे ' तमो जेटलो पैसो अत्यारे ओछव मोहोच्छवमां , जमण वारोमां , लग्नादि प्रसंगोमा , वर घोडा चढाववामां अने नाना प्रकारनी खटपटो उभी करी अदालतोमां खर्ची नांखो छो , तेटलो नहीतो तेनो आमुक सारो हिस्सो तमारा स्वधर्मना ; ज्ञातीना गरीब भाईव्हेनोने के तेमनां बाळ-कोने उंची पायरी उपर चढाववा घटती केळवणी आपवामां खर्चवानी उदारता वापरेतो तमो आपणा गरीब ज्ञाति बांधवनु विशेष हित करी शक शो ,' आनंदनी वात छे के आपणा माला लोकोनु आ वात तरफ थोडुं ध्यनमा लीधेलु जणाय छ के तेना परीणामो येटले समाजे उपाडी तेने मदत आ छे, पण हाल सुधी जे बाबदोमा खरचवानी

जरुर छे,येवी पेटले नीशाळो ने बेर्डीगं सरखी सस्था हर्जासुधी नेक्र ठेली नथी, ते काढवा बदले द्रव्य द्वारा मदत करवी ने स्वसमाजनुं महत्व वधारी सारी रीते साचवी,समाज सेवा बजावी झ्रातु पुण्य उपार्जन करउं . जे ०उ०

अवनतीनो कल्लोळ.

(ले०--वामनदास पुरषोतमदास सातारा.)

आ अखिल जगतमा जे भुमीने अजिसुधी 'सुवर्णभुमी ' कहेवामा आवेछे, जें ठेकाणे ध्रुवना अढळतारा सरखु अे 'कांनच' मळावीनें अमर अमृतवल्लीना सुखनी प्राप्ती थवा माटे लोकोनु केंद्रीभूतीस्थान थयु हतु ,जे भुमी मळावा माटे तथा पोतानी मालमत्ता करवा सारु अहर्निश अवर्णनीय घनघोर रणकंदन थयु, हतु जे भुमीउपर छेवटे एक सूर्यास्तसुधी ध्वजा फडकाववाना इच्छा थइ हती, जे भुमीम जगतमा न होवेला वस्तुनु भंडार भरपुर हतु ,जे भुमी सुसंस्कृतनु अने वनस्पती ओखद्यानु आद्यपीठ छे,जे भुमीमा उ.जासुधी चौसष्ट कलानो ने सकल भाषासंपत्तीनो खेळ चाल्यालो छे;जे भारतभुमी उ-पर सार्वभौम राजांनी नामावळ मोटीथयी हती .अवा सकलगुणसंपन्न हिंदमाताना द्विपकल्पमा बे गं ाना [गोदावरी अने कृष्णा] वचे व-सेला मध्यभागमा ,जे महाराष्ट्र उपर अर्जासुधी आपणा जगन्मान्या हिंदमाताना जमना हातनु ध्यान छे, जे ठेकाणें ईनाच आशिर्वादथी-कांहीं घाडा आर्यधर्मनु तथा गोब्राह्मणनु रक्षण थवा सारु स्वातंत्र्यनु सा म्राज्य थयु हतु ,जे भागमा तेच कालमा रामदास,तुकाराम आदी सत्पुरुषोना सुनीतीनो ने सत्धर्मनो फैलाव करवा सारु प्रगट थया हता;जे भागना मुंबापुरीं बंदरमा हालमां दरदीने करोडो रुपीयानों

व्यवहार चाले छे; जे मध्याश्रयस्थानना मध्यबींदुमा वर्तमानकालमा सुनीतीना ग्रंथालयो,विद्या,फेशन, टॅम्प्टेशन [मोह]अने सर्व सुधारण, नु आगर छे,ते पुण्यनगरीमा अने तेना पासे पासे वसेली आपणी ज्ञात छे.आवा पूर्वसुकृतथी मळेला ठेकाणें संघस्वातंत्र्यस्थाननु पीयेरघर हतु तेंच ठेंकाणे ने येना सभोवार आपणी पुरातन परावलंबी ज्ञात छे.ये ज्ञातीनी हालमा केम अवनती थई छे ने येना दरेक व्यक्तीने केम व्यक्तीस्वातंत्र्य मळवा लाग्यु ने येनाथी आपणु केटलुक नुकसान था यछे ये जोईये.

भाईयो!तमारा वाडवडील अने तमो सुध्दा वेपार धंदा माटे आवेला छों.येनाउपरथी तमो वैश्य वर्णना खास छो.दरेक जणाओनी ईच्छा आपण उपरला वर्णमा जाईये आसणारज, तेचप्रमाणें तमारी ईच्छा आपण 'ब्राम्हण, थाईये आ सहाजीकज हसे. जोतमारी वांछा ब्राम्हेण थवानी छे,तो तमारी कृती तथा तमारू वर्तन केम नथी ? तमा वैष्णवी धरमना केहवो छे. तमोने 'श्रीमद्वल्लभाचार्ये जनवी घालवानी परवानगी आपीछे ,अने वैष्णवी धरमना नियमोनी आग्यायीकाही बतलावीने आपी छे.तमारा आद्यगुरुना उक्तिप्रमाणे तमो वागोसो का? सुनीतिनु आचरण करोसो का?आवा तऱ्हाना दरेकना मनने प्रश्न पुछीने उत्तर आपजो असो!तमो जनवी घाल्यापछे तीन वखत संध्य करवानी रेंही, पण धाबामा सुध्दा एकदा तरी करोसो का ? करिता होय तो सारु. ने करितां होयतो तमो आदिपुरुषना आज्ञानु अती क्रमण करोसो येम थासे. ये अतिक्रमण थयु येटले तमो गुजराथी वैष्णव रेहेवाना नथी. का नुसती जनई किल्यो लटकावा सारू करीसी- बीजु आदिमहाराजना उपदेशामृतसरखु दरेक दिवसना कमा करासो का? जो तमारा हातेथी ' आळसना लीधे' आ सुनीतिकर्मानुचरण

थतु नथी तो तमो 'ब्राह्मण' थ्याना थावसो,थ्यानी नुसती आशा करोसो ? आ ब्राह्मण थवानी तमारी फक्त ईच्छाच छे' आ तमारो बोलको हेतु वैष्णवी धर्म स्थाप्या पछे नुसतो बेसो तिन-सो बरस चाल्योलोच छे. निवेदन करेला वरसमा तमाराथी वांच्छ नी अंमलबजावणीही पण थई नथी पछे तमारा कृतीथी तमोनें 'ब्राह्मणपद 'अगर 'उत्तमवर्ण' मळवानु लांबुच छे.

धर्मना बाबतनु विवेचन यथा पछे तमारी औद्योगिक अवनाति केम थति चाली छे ए जोइए. तमो पिढीजात पासेथी वेपारी होवानालीधे आज तारिखे मोठा करोडो रुपीयाना घरंदाज थवा जोइए;पण एम कांहीं तमो थएला देखाता नथी. मुंबई अगर मोठा ठेकाणती माल लाववो अने एनापर [दलाली]रुपी नफो लेइने माल वेचवो. अने ए नफा उपर पोतानो चरितार्थ चालावानो आम तमारो धंदो चालतो आवेलो छे,आंगमाथी प्रामाणिकरीतेथी निढळनो घाम काढ्या, पछे तमोने अक्षय्य कोट्याधीशनी पदवी तथा सुस्थिती प्राप्त थशे.येने सुध्दा सात्विक वृत्तीनी जरुरी छे.

जे अर्थे तमो अजी सुधी धनवान थवा आव्यु नही ते अर्थे तमारु दलालीनुं उत्पन्न स्वार्थी खास हतु. कारण के हमारामा दातृत्व शक्ती नो अभीलाष न व्होंवाना लिधें तमो लक्ष्यधिश थया नथी.तमो ज्या रे स्वार्थीपणानी इच्छा सोडशो,अने ज्यारे स्वभावमा नैतिक दातृत्व बुध्दीनों अंकुर अंगीकृत करशो त्यारेच लक्ष्मी तमारा घेरें आवशे.

भाइओ! तमो एखादी वस्तु शेनापासेथी करीशे,ने एनी हालनी-स्थिती केवा मूळपासेथी थइछे,ए बाबतनी कशी माहिती नथी कारण तमो शास्त्र बिलकुल आवतु नही.तथा तमोने कोणताही कारखानानी माहिती पण नही. तेमच आपणा हिंदमाताना खेतरमा धान्यसंमृद्धी उपर जेम बाकीना हिंदुलोकोनीं पोसाण थायछे,तेम तमारा न होवाली

धे तमारी गणना सुध्दां ए लोकोमा थती नही.टुंकामा केहेवानु एटल तमो खेतरवाला थया नही,अने खेतर संबंधी तमोने माहितीहि पण नथी.तमारा बापदादाए जे पेशो करता आव्या तेच तमो करवा लाग्या एनाथी तमारू जग नेनु थतु चाल्यु. कारण दरएक माणसनी गरजो दिनानुदिन वधती जवा लागी.अने तमारा वाहिवाटप्रमाणें तमारा गरजोने तमारो 'दलालीनो नफो' ने मेहनत कोति पडवा लागी.एनाथी दरएक घरना वेपारनी स्थिती दरेकने पोताने शुं छे ए मालेम छे अने हालमा बजारमाथी दरेक वस्तु घणीच मोंगी थइछे. पछे तो काहीं केहेवाने नखे. आं पैसा खरचवा लाग्यांनालिधे तमोने 'छास करवा नखे पण माकण (लोणी)खावा जोइए' एवी सवय लागती चाली जे माणसने हालमा बे धोडीया मळीशी तेनें आपणु 'श्रीमंती' चारित्र्य चालवासारु चार दोढिया खरचवा लागीशी एने मिजासी, तथा चैनी सवय लागी एम केहवा कांहीं हरकत नही, आ स्वभावत:तमारा पीढाजात काटकसरिना संवयींनो नष्टांश थवा लाग्यो. कारण एनाथी नाणासंचय न थता उलट मुळमाथी घटतो जवा लाग्यो. आं हालमा आपणी स्थिती थती चालीशे.आ कांहीं सुस्थितीनु चिन्ह जणातुं नथी, पण डुबवाना पायानो आरंभ थयो छे. आ स्वातंत्र्यनो धंदो घालावानो छे आ स्वातंत्र्यता गई एटले परावलंबीना धंदाना शु बंधन होयछी ए दरेक गुमास्ताओनें पुछीने जावो एटले मालेम पडशे. भाइओ! तमारी हालनी स्थिती वेपारीनु स्वातंत्र्य घालावानु देखाय छे! माटे ए घालावो नखे. आ औद्योगीक अवनतीमाथी उठो,जागा थावो.तमारा रहाटनी यष्टि नीचे गएली छे. ते उपर आववासारु प्रयत्न करो आं सारखा प्रयत्न कर्‍याथी 'प्रयत्नांती परमेश्वर'तमाने खासच यश आपशे.

अपुर्ण

अवनति केम थई ने थायछे.

[शहा मनमोहनदास लक्ष्मणदास.]

आपण जो बधाज्ञात उपर नजर नाखी तो एम मालेम पडशे के आपणामा शिक्षण ओछु छे. आपणामा उच्च शिक्षण लेणारानी संख्या घणीज अल्प छे, नही कहीतो चालशे. आपणामा प्राथमिक शिक्षण लेणारानी संख्या मोठी छे. आमोठी संख्या ए वी छे के जेने नुसतु भणवा तथा वाचवा आवेछे.एवा प्रकारनु प्राथमिक शिक्षण मळवाथी मननो विकास थतो नथी. मन अकुंचित थायछे. जेम कुपमेला देडकाने वाटे छे के आ कुवो एच जगत छे, तेमच एवा माणसने वाटेछे के आ माहरू गाम जगत छे,हूं जे धंदो करूछुं ए श्रेष्ट छे.माहरु वागवुं सारू छे,वंशपरंपरेती चालती आवेली चालोज श्रेष्ट. आपणा बाप धर्मनु जेम आचरण करताता तेमज आपण करीएछी. एराना मननो विकास न थयाती आपण जो केदु के कन्याविक्रयनी चाल खोटी छे,साटालोटानी चाल हानीकारक छे,कजोडानी चाल आपणा छोकरांनो गळो कापवा सरखो छे, हालनो काल लगनकार्य वखते घणो पैसो खरचवानो नथी तो एम उत्तर आपशे के अमारा बापदादा जेम करता आव्या तेमच अमो करीएछी;पण दुर्दैवनी वात छे के आपण आपणा पुर्वजाना उत्तम गुणने भुली जाइ नठारा रीवाजने चिकटीन बेठयाछी.जुवो तमनो धाडसी धंदो ने हालनो दलालीनो धंदा!माणस परिस्थितीनो बिलकूल वचार करतो नही. आपणा बापदादाना वखते शारीरीक संपत्ति कवी हती, धनसंचय केटलो हतो, लोक केटला सुखी हता,स्वताइ केटली हती,प्रत्येक कुटुंबनो दरमासा खरच केटलो हतो ने किफायत केटली

हती अने हवे हालनी शारीरिक संपत्ती केवी छे,मोघाइ केटली छे,ने हाल लगनने खरच केटलो थायछे विगेरेनो काळजीपुर्वक वचार थतो नथी.जो वचार करीने ठराव्यु के हालनी स्थिती दुर्घट छे;पण अमकाए लगनना वखते बे हजार खरच कन्या तेहरे आपणी अब्रु राख- वासारु ए माणस करज काढीने लगन पुरू करेछे;पण आपणा स्थि तीनुरुप खरच करतो नही.टुंकामा केहवानु एटले विचारशक्ती ने धै र्य ए माणसना अंगमा हतु नही,आपणामा उच्च शिक्षण लेणारानी संख्या अल्प होवानालीधे घरना प्रमुख माणसने लागे छे के आपणाम कोण मोठा शिकेला छी के आपणा छोकरा तेना एवढा थशी.आपण मा वकील अगर बिजो अंमलदार थयो नथी,पछे आपणा छोकरा शुं शिकणार?जो एखादाए हाय्यर शिक्षण मळाव्यु होय,पण छेवटे यश न आव्यु तो बधायना मनउपर एवो परीणाम थाय छे अमकाए एट ला रूपया खरच करीने अखेर घेरे बेठ्या पछे आपणा छोकरा शुं शिकणार ते मालेम छे.आपणामहिला घणाक पालक आपणा छोक रानु शिक्षण मराठी त्रण वा चोथे वर्ग पास थयो नही तो निशाळाने रजा आपीने दुकानमा मुएकीशी.दुय्यम तथा उच्च शिक्षण ले वानी संधी बिलकूल आपता नथी.माणस आ बिजानो जोइने कर- णारो प्राणी छे.जो विव्दान तथा श्रीमंत माणसए आपणा दीकराने उच्च केळवणी आपी;कन्याविक्रय, कजोडानी, साटालोटानी चालो आपण स्वतःछोडी दीधी ने बिजाने उपदेश करीने केदु के तमो आ- दुष्ट चालो नाखी देशो नही तो अमो तमाराथी केव्हही प्रकारनो सं- बंध रुकणार नही.तेहरे लोक केहवा लागशी के जो मोठा करशी, तेहरे आपण तेमनाप्रमाणे आचरण करवुं जोइए.

अपुर्ण.

सामान्य धर्मपा कहेला विवाहनो प्रकार .

[रे० गोपाळ गणेश देवी.]

विवाहना वखते जोउंलागेछे शुं? पेहलु गोत्र एटले आपणा पिता, पितामह वगेरे पूर्व पुरुषोनो वंश-तेमा थयेलो ते गोत्रज केहवाय;बीजुं शील,येटले घराणाना माणसनी चाल रीत केमछे, तेना मा-बाप केवा वर्तनना,तेमनो व्यहवार,वैभव सुक्षम जोउं येटले भाषा अने तेमना कुटुंबी लोक उपरथी पण जोवा जाईये.जो कुल तथा शील प्रमुख समान न होय तो परस्पर विसदृश-अघटित पणाने लीधे तेवा निर्दोष न जोडवाथी असंतोष वगैरे थवानो संभवछे. जो बनेनी वैभव स्थिति सरखी न होय तो,जो कन्याना पितानी वधारे सम्रद्धि होय तो तेथी अल्प वैभववाला पतिनी अवगणना करेछे; अने पुरुष पोताना पितानो वैमव आधिक होय तो अहंकारनालीधे कन्यानी अवज्ञा करेछे . वळी जे बहु विरोधी होय,तेमनी साथे संबंध जोडवाथी पोते अपराधा न होयतो पण ते संबंध द्वारा मोटो विरोध आवी अनर्थ थायछे. समान कुलशील न जोईतो संपात्तिथी राग उत्पन्न थायछे; ये वचार करीनेंच ' समान कुलशील ' आ सुत्र कहेलुं के .

हवे वधुवरनी वयो मर्यादा वदले केधुछे,बारवरसनी स्त्रि अने सोल वरसनो पुरुष ये बनेनो विवाह करवो योग्य छे. आग्नि तथा देवनी-साक्षीये करेलुं पाणिग्रहण ते विवाह कहेवाय छे . विवाहना भेद आठ छे .

१ जेमा अलंकृत करेली कन्या वरने आपवामा आवे अने ' तुं आ महाभाग पुरुषनी समान धर्ममा चालनारीथा ' येम कन्याने कहे वामा आवे,ते ब्राम्ह विवाह कहेवाय छे . [तेच हालमा प्रचलित छे.

२ जमा कन्या पिता विनियोगर्थी द्रव्य आपी कन्यादान करे ते ' प्राजापत्य ' विवाह कहेवाय छे .

३ जेमा ग.ा . जोडलु आपी कन्यादान आपवामा आवे ते ' देव-विवाह ' कहेवाय छे .

४ जेमा यज्ञने माटे वरेला ब्राह्मणने दक्षणाने बदले कन्या आपवा मां आवे तेने ' देव ' विवाह कहेवाय छे .

उपर लखेला ४ जातना विवाह देव पूजन वगैरे व्यहवारमा मुख्य गणाया छे तेने धर्म विवाह कहेवाय छे .

५ जेमा स्त्री पुरूषना अनुरागथी संबंध जोडाय ते गंधर्व विवाह कहेवाय छे .

६ कोई जातनी पण करीने क या आपाय ते ' आसुरी ' विवाह कहेवाय छे .

७ जेमां बलात्कारे कन्या लेवाय ते राक्षसी विवाह कहेवाय छे.

८ जेमा सुतेली अथवा गफलती हरणकरी लावी विवाह करे तेने पैशाच विवाह कहेवाय छे .

आ चार अधर्म विवाह छे तोपण जो तेमां वधू वर वचे परस्पर कांई अपवाद वगर रुचि हायतो तें अधर्म नथी .

शुद्ध कुलीन स्त्रीनो लाभ ते विवाहनुं फल छे ; अने शुद्ध कुलीन स्त्रीना लाभनु फल सुजात एवी पुत्र संतति , चित्तनी अप्रतीहत स्वस्थता , गृहकार्यमा सुघडता , कुलीन पवित्र–आचारनी शुध्दी अने देव अतिथी तथा संमंधीओना निर्दोष सत्कार करवो एछे , कुलवधुनु रक्षण करवा आ उपायछे . हमेशा गृहकार्यमा तेमनी योजना करवी , तेनी पासे द्रव्यनो योग परीमित राखवो , घणी स्वतंत्रत आपवी नहीं , अने हमेशा मातातुल्य स्त्रीओना कबजामां रहे येम

करवाथी संसार सुखमय थसे .

—+—

संभाषण.

पाछेला अंक पासेथी चालु

८ एवा माणसथी संभाषण करये जेनाथी आपणी करमणुक ने सुधारणा थशे.

९ संभाषण वखते जेटलुं सारु होय तेटलु ध्यानमा मुकीये वा चोपडीमा लखी मुकीये.

१० मंडळीमा नवखा माणसरेखु बेशीएना. खुश करवाने प्रयत्न करये कारण तेनाथी तमोने विषयने उचित बोलवाने आवशे.

११ जो मंडळी तमारी निर्भत्सना करती होय तो गप रेहवुं एटलु करीने मंडळी गप न बेठती होयतो निकळिन जाईए.

१२ संभाषणणा वखते हुं बधाती मोटो छी, ने बधा नाहन छी वगेरे वर्तनथी देखाएदेना.

समाप्त

पोच ने अभिप्रायः—

भाईओ ज्ञातिबंधु मासिक निकळवा लागीने बे वरस थया तेमा आगळथी आपणा ज्ञातिनी केवी स्थितिहती ने हाल केवी स्थिति थई छे ए जोयुं एटले ज्ञातीबंधु मासिक निकळ्याथी केटलो फायदो थयो छे ते मालेम पडशे. ज्ञातिबंधु निकळवा आगळथी कन्याविक्रय, साटा लोटा सरखी दुष्ट चालो बदले वारंवार लखी आपणा ज्ञातिनी उत्कृष्ट कामगीरी बजावेली छे.

पण जे वखते ज्ञातीबन्धु मासिकनो जन्म थयो ते वखते ज

धोरण प्रसिद्ध कन्यु ते प्रमाणे मासिक निकळेछे. एनाथीज आपणी प्रथम परिषद विसावढनगरमा भरी हती. ए मासिकनाथी अनाथ वृद्ध माणसने मदत करवासारू ने शिक्षणसारु फंड जमा ववानी सुरवात थथी. आपणा माहिला दुष्ट रीवाजो वछी थती चाली. आ मासिकमा मोटमोटाना लेखो आवेछे.आ मासिक ज्ञातनी सेवा उत्तम करेछे.एमना लेखनो एवो परीणाम थायछे के जो आपणे ज्ञातीसुधारणा करवी तो ज्ञातीबन्धु जेम केहशे तेम करवुं जोई.छेवटे ज्ञातीसेवामाटे परमेश्वर तेमने वधोर मती शक्ती ने संपत्तिओपा एम धारेछे.

વિનંતી

આજ સુધી માલાએ આપણા બાજુથી ભાષાના બાબદમા જેટલી સુધારણા કરવી જોઈએ તેટલી હાલ સુધી થઈ નહી માટે અમે પ્રયત્ન કરીએ છી.આ અંકમા ઘાલેલા ટાઇપ. સેટ વીઠલદાસ બનાતવાલાએ માલા માટે આપેલા છે.ગુજરાથી ટાઈપમા સગવડ હતી તેટલો કાઢવામા આવ્યો છે.માલાના વર્ગણીદારને વીનંતી છે આપણ આપણા ઈષ્ટમિત્ર ભાઈબંધને વર્ગણીદાર બદલે દરએકએ જો મદત કરવાનુ મનમાં લાવ્વુ તે[દસકી લકડી એકા બોજા.]આ કેહવત પ્રમાણે માલાનુ કામ ચાલશે.આ અમો આંગઊંપર લીધેલું કામ આપણા બધાઓન મદતઊંપર છે.આ માલાનુ કામ બધા ગામમાટે છે.તે બધાયા મન:પુર્વક મદત કરશે આમ આશા છે.

ગામોગામના પરીષદમાટે કાગળ આવીશી તેસારૂ કેહરે અને કેવા ઠેકાણે ભરાવી હીતકર છે,તે લખી જનાવજો.

लवाजम.

गांमना लोकोनें वार्षीक न्योछावर १॥२
एजंट मार्फत... ... ... १॥४
व्ही. पी. टपाल हांशीलसह ... १॥१०
किरकोळ अंकनी किंमत ॥३

जाहेरखबरना भाव.

आखा एक पाननें	मास १२	रु० १२,	आ० ०
आधा पाननें ...	मास १२	रु० ७	आ० ०
फुल पेजनें ...	मास १	रु० २	आ० ०
दर लीटीनें ...	मास १	रु० ०	आ० १

खाती बांधवना पासेथी भाव बदले सवलतथी लेवामा आवशे.

सुचनाः—गुजराथी शिक्षण-मालानों अंक नही मळेतो ८ दिवसना अंदर कागळ लखेतो मोकलवामा आवशे. आपणु ठेकाणु बदलयू हसेतो खुलासो करवो.

व्यवस्थापकः—गुजराथी शिक्षण–माला,
सतारा.

हें पुस्तक दत्तात्रय रामचंद्र चितळे यांनीं सातारा भवानी नं. १०७ येथें आपेल्या 'शुभसूचक' प्रेसमध्यें छापिलें आणि गुजराथी शिक्षण मंडळाकरितां गोपाळ गणेश देवी यांनीं महाजनवाडी मंगळवार नंबर १९० सातारा येथें प्रसिद्ध केलें.

વ્હી૦ પા૦ બુક પોષ્ટ રૂ૦ ૧ આ૦ ૧૦

શ્રીયુત રા૦ રા૦ ______________________

ઠેકાણુ　　　　　　ગામ

IF NOT DELIVERED PLEASE RETURN:—

THE GUJARATHI SHIKSHANA MALA.

Mungalwar Peth.

SATARA CITY.